
KÖRNYEZETFORMÁLÁS II. RÉSZ

Herczeg Ágnes VÁROSÖKOLÓGIA Város? Ökológia?

Kamaszkoromban végigsétáltam a városon, a Duna mentén. Ősz volt, a Bem rakparton a gesztenyét rugdostam - ma is fájdalmas emlék ez az őszi, libabőrös novemberi kép. Furcsa kívülrőlállással hallgattam a híreket a Nyugat-berlini szmogriadókról, miközben Kelet-Berlinben mindenki szellőztetett. Néhány éve még augusztusban, idén már júliusban kezd őszi lenni a város. Most minden este megnézhetem a szmoghíreket a TV-ben, vagy a Moszkva téren.

Hogyan van jelen a városban a természet, hogyan élnek mellettünk észrevétlenül a növények, az állatok, hogyan állunk mi, városlakók ezzel a kérdéssel? Hogyan, amikor építési engedélyünkhöz fakivágási engedélyt kérünk, és hogyan, amikor tiltakozunk a rossz levegő ellen?

Irgykedve forgatom a "Városökológia Berlin példáján" című könyvet, amely a városi természet és ökológia összefüggéseit vaskos kötetben foglalja össze. A városi parkoktól a külvárosi útszegélyekig teljes képet ad egy olyan "láthatatlan összefüggésről", amelyről nem is tudjuk, hogy milyen fontos saját városi létezésünk számára. Ez a kérdés azonban nem csak fizikai létünk lehetőségének alapja, s ennek érzékeltetésére ajánlom figyelmükbe Hermann Seiberth egyik írását.

Szakmai körökben ismert, hogy a német kertészeti kultúra, a városi zöldfelületek kialakításának, fenntartásának minősége példászerű, és nagy hagyományokkal rendelkezik. A meglévő zöldfelületeket jelentős anyagi eszközökkel rendelkező intézmények rendszere védi. A város növekedésével, a beépítettség sűrűsödésével, az infrastruktúra kifejlesztésével, a forgalom növekedésével párhuzamosan nő az ökológiailag aktív felületek igénybevétele, s gyengül ellenállóképességük és kiegyenlítő szerepük. A szakemberek felismerték, hogy a hagyományos városi kertészet és a parkok mellett fontos minden olyan tényező számbavétele, amely a város természetes ökológiai eleme. Évtizedes kutató-feltáró munka eredményeként készült el így Nyugat-Berlin ökológiai térképe. Szakmailag úttörő módon hívta fel a figyelmet a város életének eddig fel nem fedett összefüggéseire.

Ma már elfogadott tényként él a köztudatban, hogy nemcsak az ember által tervezett, épített és fenntartott parkok szerepe fontos, hanem a spontán kialakult, vagy kialakuló vegetáció is, mely beavatkozást nem igényel, csak speciális gondozást, amelyben a szakemberek fontos feladata van.

Ez a megközelítés előrevetíti azt a kérdést, ami talán még a berlinieknek is új.

H. Seibert felhívja a figyelmet arra, hogy az eddig még be nem épített, ún. "hulladék"-területeknek milyen értékük van, mind ökológiai, mind szociális szempontból. Az ökoló-

giai szempontok fontossága már a köztudatban van, a szociális megfontolások azonban eddig még nem kerültek nyilvánosságra.

E gondolatsor bemutatását azért tartom fontosnak, mert nálunk - sajnos - még a hagyományos kertészeti tevékenységet is mostohagyermeknek tekintik. Városaink jelenleg robbanásszerű átalakulás előtt állnak, melyben a pénzre hivatkozva a beruházások számszerűsíthető oldalával foglalkozunk.

Másodlagos dolognak tartom a rossz levegő elleni tiltakozást. A figyelmet arra kell felhívni, hogy a városi élet ökológiai alapját képező lényezők - a városi fasoroktól és parkoktól a még be nem épített grundokig és erdőkig - alapos felmérésére, értékelésére és védelmére van szükség. Ez az áttekintés segítheti a mindenkori döntéshozatalt.

Hiszen ma fasorok tűnnek el a szükségszerű infrastruktúrális fejlesztés nyomán, s egy plakát elhelyezésére alkalmas területté degradálódnak a város "hulladékterületei". A természetes zöld infrastruktúra eltűnése a kellő áttekintés hiányában még tovább veszélyezteti a felbolydult biológiai és szociális egyensúlyt.

Hermann Seiberth KI GONDOL VÉGRE A GYERMEKEKRE IS?

"A gyermek még gyenge a magasabb szellemi teljesítőképesség területén. A gyermek leginkább ösztönszerű, játszó lény. Ezért szüksége van magához hasonló lényekre, például állatokra, elementáris élményekre, lényekre, vízre, kicsinységekre, vicik-vacakokra, bozótosra, csalótosra, játéktérre. Az ember mindezek nélkül is engedheti felnőni a gyermeket. A gyermek túléli ezt. De mégsem lehet azon csodálkozni, ha a gyermek bizonyos szociális alapkészséget nem tanul meg soha, mint például egy bizonyos helyhez való kötődést, hovatarthatást, vagy cselekvőképességet." (Alekszander Mütschertli)

A gyermekek 40 %-a testvér nélkül nő fel. 40 %-nak egy testvére van. A fiatalabb és idősebb gyermekkel való közvetlen kapcsolat a családon belül tehát tömegesen eltűnik. Ugyanez vonatkozik azokra a tapasztalatokra is, amiket a gyermek a vele ellentétes nemű gyermekekkel kapcsolatban szerezhet. A kapcsolat többnyire szabályozott keretek közt történik, látogatások alkalmával, vagy egymásnál való éjszakai formájában, mely a középosztálybeli családok között a leggyakoribb. A másik jelenség az, hogy a német gyermekek jelentős része nem lakik az anyjával és az apjával. A városokban az ilyen "családok" aránya 20 % felett van. Átlagosan minden harmadik házasság öt év után felbomlik. A csonka családok